

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 36—, za polugodišta K 18—, tromjesečno K 9—, mjesečno K 3-60, u malo-prodaji 12 f. pojedini broj. UGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

HRVATSKI LIST* izlazi u nakladnoj tiskari JOSE KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza 1. Uredništvo: Sisanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju.

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

Godina III.

U Puli, utorak 18. prosinca 1917.

Broj 879.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 17. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište:

Primirje.

Talijansko bojište:

Između Brente i Piave bje južno od Col Caprile opet dopremljeno 400 zarobljenika; dalje prema istoku su se izjalovile neprijateljske navede. Na Plavi topnički bojevi. Kapetan je Brumowsky izvojevao svoju 27. pobjedu u zraku.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 17. prosinca. (D. u.) Iz velikog glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Na južnim obalama Scarpe i u pojedinim odsječcima jugozapadno od Cambra la živahna topnička djelatnost. Jaka topnička i mlińska vatra na južnoj fronti kod Saint Quentin.

Bojna skupina nadvojvode Albrechta: Sjeverno je od St. Michela i u Sundgonu bilo francusko topništvo djelatnije nego li prijašnjih dana. Poručnik je Müller izvojevao svoju 38. pobjedu u zraku.

Istočno bojište

Ništa nova.

Macedonsko bojište:

Između Vardara i Dojranskog je jezero provalila engleska satnija iza snažne topovske priprave. U borbi sa bugarskim bje stražama odbijena.

Talijansko bojište.

Između Brente i Piave trajali su u pojedinim odsječcima žestoki topnički bojevi. U uspješnim su pothvatima dopremile austro-ugarske čete južno od Col Caprile više stotina zarobljenika. Talijanski su se sunci protiv naših crtama južno od Monte Fontana secca izjalovili.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Iz Rusije.

Gospodarsko boljševika. — Koroneki. — Kornilov pobijedio. — Konzuli se plaše. — Svi su gospodarski strojevi državni posjed. — Učesnici od 18 godina punoljetni. — Boljševici potučeni. — Kaledin uapšen. — Tko zastupa Rusiju u inozemstvu? — Boljševici i njemački agenti. — Ruski su izaslanik general Skalon ustrijelio. — Primirje na rumunjskoj fronti. — Nejasan položaj u Rusiji.

Haag, 13. „Daily News“ javlja iz Petrograda: „Četrdeset se je članova ustavotvorne skupštine sastalo u utorak u Taurijskoj palači. Zaključili su, da ne će podržavati nikakvih odnosa sa povjerenicima, koje su stavili bili na raspolaganje pučki povjerenici. Moskovski načelnik Oefner predsjedja. Zaključeno bje, da se skupština odmah otvori, ali pošto nije prisutan dovoljan broj članova, da se ne obdržava redovita sjednica. Sjednicom, koja se je obdržavala u nedjelju, upravljao je petrogradski Skreider. U sjednici bje podignut prosvjed protiv uapšenju više poznatih kadeta. Složili su se u tom, neka se skupština stavi na stanovište, da ne traži, neka ih se pusti na slobodu, pošto bi to značilo priznanje vlasti boljševika, nego da poda izjavu, da se imaju uza sve to, što su uapšeni, smatrati slobodnima i da ih sprječava samo surova sila. Imenovano bje povjerenstvo, koje je sastavilo proglaš na puk, u kojemu se stavlja na znanje tečaj prve sjednice i priopćuje prosvjed protiv uapšenju kadeta. Međutim bje imenovano drugo povjerenstvo sa zadaćom, da preuzme uredjenje unutrašnjih stvari skupštine, sastav poslovnog ureda, predsjedništva itd. Za vrijeme je sjednice osvanuo vladin povjerenik boljševika i izjavio, da se sjednice smiju obdržavati samo u njegovoj prisutnosti, jer će u protivnom slučaju dati sve prisutne uapšiti i udaljiti. Pošto članovi ustavotvorne skupštine nijesu na to pristali, poslano je po vojništvo. Povjerenik je naložio vojnicima, da članove ukone. No ovi su se također ustručavali i članovi su nastavili svoje dogovore. Denkov je držao govor, u kojemu je zahtijeva, neka ustavotvorna skupština smijeta preuzme svu vladinu vlast, i da imade jedino ona

pravo sklapati mir i porazdijeliti zemljišni posjed među seljake. Zaključeno bje, da će se svaki dan sastajati. Međutim se je izvan palače sakupila bila množica od kojih 100.000 ljudi. Više je članova ustavotvorne skupštine držalo govore, u kojima su molili za potporu pučanstva za ustavotvornu skupštinu. Veliko je oduševljenje pobudilo govor nekoga časnika, Leta, koje su boljševici doveli bili u Petrograd, jer su ih smatrali pouzdanima. Uz veliko je oduševljenje kazao časnik, e Leti nijesu došli, da raspuste ustavotvornu skupštinu, nego da podržavaju red i štite ustavotvornu skupštinu. Tečajem dana se je javilo više zastupnika u Taurijskoj palači. Dan je prošao mirno. Na mnogim su ulicama izvješene zastave. — „Daily Telegraph“ javlja iz Petrograda: „Boljševici su opet promijenili svoje držanje prema izabranim demokratskim zastupnicima za ustavotvornu skupštinu. Treći je u jednom govoru ustvrdilo, da više kadeta nije uapšeno zato, što ih ne žele kao članove ustavotvorne skupštine, nego da se predusretne, kako ih narod ne bi linčovao. Petrogradom kolaju čudnovate glasine, da nije isključeno zbliženje između boljševika i stranke Romanova. Značajno je za raspoloženje, da je veliki knez Pavao Aleksandrovič, koji je prije nekoliko dana posjetio bio zavod Smoln, bio od Lenina i drugih prisutnih prijazno prihvaćen. Tvrdi se, da je više boljševika, osobito vodja, Kamenev, na svaki način za uspostavu ustavne monarhije. Inače hrlili u okoliš zavoda Smoln i na svim putovima, koji vode do ustavotvorne skupštine, pučanstvo sa svih strana zajedno. Građanstvo je odviše uzrujano, a da bi zauzelo čvrsto stanovište naprama ovom ili onom smjeru.

Stockholm, 13. (D. u.) (Zakasnilo). Kerenski je upravio petrogradskom novinstvu proglas, u kojemu javlja, da je položio samo naslov ministra-predsjednika, inače ali da je sa držao sve vlasti.

London, 15. (D. u.) Reuter „Morning Post“ doznaje iz Petrograda dne 11. t. mj., da izvještaj o tobožnjoj pobjedi maksimalističkih četa kod Bjelgoroda nije ispravan. Stvari stoje zapravo ovako: Boljševici izaslaše veće odjele četa, među kojima mornare i crvenu gardu, da Kornilovu presijeku put. Ostavivši Bilov, naložio je Kornilov generalima, koji su zajedno s njim pobjegli, neka pojedince podju u Kavkaz, da se tamo sklope. Kornilov se je sam postavilo na čelo jednoga ili više bataljuna i nekoliko baterija te je tako koracao kroz zemlju. Njegovi su generali došli čitavi u Kavkaz. Kornilov je u Bjelgorodu zadržan od maksimalističkih i poljskih četa. Razdijelio je svoje bojne sile u 4 odjela te je jednoga od ovih poslao bez topništva naprijed. Ovaj je maleni odio bio od boljševika pobijedjen. Međutim je ali Kornilov sa glavnim silama zakrčio maksimalistima put. Mornari su bili pobijedjeni te pobjegoše, a mnogi su vojnici bacili oružje i prešli ka Kornilovu. Pošto crvena garda nije sastavljena od vojnika, postupalo se je s njome strogo.

Stockholm, 15. Konzuli su se Francuske, Engleske, Švicarske, Grčke, Portugalske, Norveške i Perzije sastali u Kijevu, da se obzirom na sve veći pogromski pokret posavjetuju o mjerama za osobnu i stvarnu zaštitu. Konzuli su zatražili od gradskog vojničkog povjerenika oboružanu zaštitu za sve konzularne zgrade i inozemna poduzeća.

Petrograd, 15. (P. b. a.) Vlada je izdala naredbu, prema kojoj su svi gospodarski strojevi i orudje vlasništvo države. Mjesni će ih odbori sovjeta porazdijeliti.

Amsterdam, 15. „Times“ saznaje iz Petrograda: Pučki povjerenik za nastavu priopćuje, da mogu svi učenici od osamnaeste godine dalje vršiti svoja građanska prava. Preporuča im, da sudjeluju kod općinskih izbora i kod izbora za ustavotvornu skupštinu.

Basel, 15. Prema Havasovoj je brzajavci iz Petrograda brzajavio Kaledin, da su brodovi crnomorske mornarice, koji su iskrčali bili čete u Taganrogu, doplovili u ušće Dunava, da se dočepaju Rostova. Kako javlja „Morning Post“, bili su protiv Kornilovu poslani maksimalistički odjeli potučeni; crvena garda da je uništena. Čete su se Kaledinove i Kornilovljeve združile.

Stockholm, 12. Petrogradska brzajavna agentura javlja: Živežne su se prilike malo po malo poboljšale također i na zapadnoj fronti. Dne 1. prosinca iznosile su zalihe u svemu 45 milijuna kilograma. Za tri će dana biti otpremljene velike zalihe iz Kubana i Taurija na frontu. Pučki živežni povjerenici javljaju sa zadovoljstvom o tečaju krize sa živežem, koje da se može smatrati prebrodjenom. Svaki dan dolaze u Petrograd pošiljke žita. Posljednjih je dana dolazilo danomice 60 do 70 vagona. Boljševici rade rukama i nogama, da pučanstvo i vojsku opskrbe živežem. Prijevozi se obavljaju sad bez zapinjania. Pošto se je i dobava ugljena u Donskoj pokrajini posljednje nedjelje znatno povisila, ne treba više misliti niti na ograničenje prometa. Tečajem Kerenskijeve revolucije zatvoreni su majdani započeli opet sa poslom, te rade intenzivno oko uspostave prometa.

Kopenhagen, 16. (D. u.) „Sozialdemokraten“ javlja iz Stockholma, da je poslanik boljševika u Stockholmu, Warovski, dobio iz Petrograda brzajavku, da je Kaledin bio uapšen u blizini Moskve.

Kopenhagen, 12. Borba se je između obje ruske vlade, između Kerenskoga i Lenina, proširila sad sve do Kopenhagena, gdje će ruska poslanička zgrada biti pozorištem borbe, u kojoj će se pokazati, koja je od ovih stranaka jača. Kako je poznato, boljševici su otpustili sve ruske ministre u inozemstvu i imenovali nove poslanike, koji su pristaše maksimalista. Sad ali izjavlja rusko poslaništvo u Kopenhagenu, da će se svim silama usprotiviti tomu, kako ne bi novi poslanik došao u poslaničku zgradu. No podje li mu ipak za rukom, da dospje onamo, to će se naložiti danskomu redarstvu, da ga što prije odvede. Danske oblasti stoje pred malo ugodnom situacijom. Sadašnji je ruski poslanik, barun Megendorff po danskom ministarstvu izvanjskih poslova priznat kao službeni zastupnik danske vlade.

Milan, 10. Guido brzajavlja listu „Secolo“: Otkako je petrogradska agencija prešla u ruke maksimalista, usredotočila je obavjesnu službu iz Rusije posvema u Stockholmu, gdje posebni odbor, kod kojega, kako se čini, sudjeluju i njemački agenti, izdaje vijesti o zemljama alijiraca, kojih se ustručava priopćivati većina ruskih listova. Ustanovilo se je, da je ova obavjesna služba iznakaživala dapače i službene izvještaje. Nasuprot je agencija proširivala opsežan materijal o austrijskoj i njemačkoj politici, uslijed česa je ova bila prikazivana u simpatičnoj svjetlosti. Ovaj postupak pruža novi doprinos taktici, kojom postupaju sad elementi, što ne vladaju sad u Rusiji, i koja ide za tim, da poludi u javnom mnijenju u Rusiji nepouzdanje i mržnju protiv alijiraca, kako bi se time stvorila osnovka za politiku, kojoj je svrha odijeljenje od antante.

Berlin, 17. (D. u.) Glede samoubojstva ruskoga generala Skalona nakon dolaska na raspave glede primirja izaslanih ruskih izaslanika saznaje Wolffov ured, da se je general Skalon odmah nakon otvorenja zajedničke konferencije zaputio u svoju sobu, gdje ga je ustrijeljena našao njemački časnik, dodijeljen ruskom izaslanstvu. Ostavljeno oproštajno pismo generala na ženu ne podaje nikakvih podataka o povodu samoobojstva. Članovi ruskog izaslanstva misle, da se radi o slomu živaca.

Petrograd, 14. (D. u.) Agentura javlja: General je Šerbačev u Foksaniju zaključio predbježno primirje između rumunjske armije na rumunjskoj fronti i njemačkih, austro-ugarskih, bugarskih i turskih armija.

Petrograd, 15. (D. u.) Agentura javlja, da su kod izbora u gradsku dumu dobili boljševici 188 sjela, a socijalno-revolucionarci 20. grada načelnikom bio je izabran radnik Kaledin.

Haparranda, 16. (D. u.) Zastupnik brzajavnog dopisnog ureda javlja: Čete Kornilova doprie su narodno do Poltave. Ukrajinske su čete zaustavile na kolodvoru Sortiromčaja dva vojnička vlaka, te su zatražili, neka se vrate na frontu. Kozaci poriču, da je Kornilov ranjen. — „Jutro Rusiji“ javlja iz Rostova, da su boljševici zamolili Kaledina za primirje. Kaledin je stavio uvjet, neka se crvena garda razoruža.

Primirje.

Beč, 17. (D. u.) Vlade Austro-Ugarske, Njemačke, Bugarske, Turske i Rusije, nastojat će sada, da iza već sklopljenog primirja što brže dodje do pregovaranja o miru. Već se radi oko izbora i odašiljanja punomoćnika za ova pregovaranja. Dok se ne sastanu punomoćnici, vodit će u Brest-Litovsku nazočni zastupnici imenovanih vlada neobvezatne predrazgovore o mirovnim pregovaranjima, koji se imaju započeti. Ti su predrazgovori započeli danas.

Beč, 17. (D. u.) Ugovor primirja, sklopljenog dne 15. prosinca u Brest-Litovsku i pripćenog danas, veli u uvodu: Da se sklopi častan mir, utanačeno je između ovlaštenih zastupnika vojnih vodstava Austro-Ugarske, Njemačke i Bugarske i Turske na jednoj strani te Rusije na drugoj strani sljedeće primirje: I. Primirje započimlje 17. prosinca 1917 u 12 sati opodne i traje do 14. siječnja 1918 u 12 sati opodne. Stranke, koje sklapaju ugovor, imaju pravo, da otkazu primirje na 21. dan sa rokom od 7 dana. Ako ne dodje do toga, trajat će primirje automatski dalje, dok ga jedna stranka ne otkáže sa rokom od 7 dana. — II. Primirje obuhvaća sve bojne sile imenovanih vlasti na kopnu i u zraku na kopnenoj fronti između Istočnog i Crnog mora. Na tursko-ruskim bojištima u Aziji stupa primirje istodobno u krilepost. Obe dvije stranke obvezivaju se, da neće pojačati za vrijeme primirja broja na imenovanim frontama i na otocima Moonsunda nalazećih se četnih tjelesina, također u pogledu na njihov sastav i na njihovo stanje te da neće poduzeti nikakvog premještanja četa u svrhu koje ofenzivne. Dalje se obvezivaju stranke, da do 14. siječnja 1918. neće provesti sa fronte između Istočnog i Crnog mora nikakvih premještanja četa, izuzev slučaj, da se u trenutku potpisivanja ugovora već provadljaju. Konačno obvezivaju se stranke, da neće sakupljati četa u lukama Istočnog mora od 15. stupnja duljine istočno od Greenwicha i u lukama Crnog mora. — Članak IV. određuje demokracione linije. — Članak V. navadja detaljirane uvjete, pod kojima je dozvoljen organizovan saobraćaj između četa i stranaka koje sklapaju ugovor, da se razvije i ojača prijateljske odnošaje između naroda. U prometnim točkama, od kojih se organizuje po dva do tri u svakom odsjeku jedne ruske divizije, može se zaustaviti najviše 25 momaka od svake stranke bez ikakvog oružja. Saobraćaj je dozvoljen samo po danu od istoka do zapada sunca. Izmjena novina i vijesti je dozvoljena. Istotako se mogu predati otvorena pisma na daljnju otpremu. Istotako je dozvoljena izmjena robe svakdanje uporabe. Glede povratka otpuštenih pripadnika vojske jedne zemlje, koji su nadležni na onu stranu demokracione crte, može se odlučiti kod mirovnih rasprava. Ovamo se ubrajaju i pripadnici poljačkih četnih dijelova. Osobe, koje nasuprot ugovoru prekoračuju demarkacionu liniju protivne stranke bit će zadržane te povraćene kod sklopljenja mira ili kod otkazanja primirja.

Članak V. određuje glede rata na moru, da se primirje proteže na čitavo Crno more i na Istočno more, istočno od 15. stupnja širine od Greenwicha, i to na sve ondje se nalazeće pomorske i zračne bojne sile ugovarajućih stranaka. Glede Bijelog mora i ruskih obalnih voda Sjevernog ledenog mora ugovorit će se između njemačkog i ruskog ratnog vodstva posebno utanačenje. Medjusobne navale na trgovačke i ratne brodove u spomenutim vodama neka po mogućnosti već sad izostanu. U ona posebna utanačenja neka se prime i odredbe, kako bi se po mogućnosti spriječilo, da se pomorske sile ugovarajućih stranaka bore jedne protiv drugih na drugim morima. Pomorske i zračne će navale na obale drugog ugovarajućeg dijela na svim morima izostati. Ulaz u luke ili na obale, koje su zaposjednute po jednoj strani, po pomorskim je bojnim silama zabranjen, isto tako i lijet preko njih, kao i preko demarkacionih crta. Utanačenje određuje nadalje odredbe o pomorskim demarkacionim crtama za Crno i Istočno more, i određuje, da ruske pomorske bojne sile tih demarkacionih crta ne smije prekoračiti prema jugu, a bojne sile saveznika ne prema sjeveru. Ruska vlada preuzima jamstvo, da će se pomorske bojne sile antante, koje se u početku primirja nalaze sjeverno od demarkacionih crta ili kasnije stignu onamo, ponašaju isto tako kao i ruske pomorske sile. Trgovina i trgovačka je plovidba u gore označenim morskim područjima u Crnom i Istočnom moru slobodna. Poblize će odredbe o tom izdati posebna povjerenstva za oba pomorska područja. Ugovarajuće se stranke

obvezuju, da tečajem primirja ne će ni u jednom ni u drugom pomorskom području prirediti nikakvih napadajnih operacija jedna protiv drugoj. — U članku se VI. vell: Da se izbjegne nemirima i upadicama na fronti, ne smiju se pješačke vježbe poduzimati bliže od 5. a topničke ne bliže nego 15 kilometara iza fronta. Za zračne bojne sile vrijedi pojas od 10 kilometara iza vlastitih demarkacionih crta. Kopneni se rat sa minama potpuno obustavlja. Posao je oko položaja iza prvih žičanih zaprjeka dozvoljen, osim onakovoga, koji služi u svrhu priprava na navale.

— Članak VII.: Početkom primirja sastaje se ovih sedam, iz zastupnika svake na odnosnom dijelu fronte sudjelujuće države sastavljenog povjerenstva za primirja, kojemu se imaju upravljati sva vojnička pitanja glede provadjanja odredaba o primirju: Riga za Istočno more, Dvinsk za frontu od Istočnog mora do Desne, Brest-Litovsk za frontu od Desne do Pripjeta, Berebičevsk za frontu od Pripjeta do Dnjestra, Kolozvar i Focsani za frontu od Dnjestra do Crnog mora i Odesa za Crno more. Ovim će se povjerenstvima dostaviti neposredni i nekontrolirani vodovi za bežično brzojavljanje u domovinske zemlje njihovih članova. Na rusko-turskim će bojištima u Aziji biti uređena takova povjerenstva iza utanačenja obostranih vrhovnih zapovjednika. — Članak VIII.: Ugovor u mirovanju oružja od 3. prosinca 1917., kaošto i sva sljedeća se utanačenja glede mirovanja oružja ili primirja stavljaju ovim ugovorom o primirju izvan snage. — Članak IX.: Ugovarajuće će stranke u neposrednom nastavku na potpisivanje ovog ugovora o primirju stupiti u mirovne pregovore. — Članak X.: Polazeći sa načela slobode, neovisnosti i teritorijalne nepovrijedivosti neutralne perzijske države, spremne su vrhovne vojne uprave Turske i Rusije, da povuku svoje čete iz Perzije, te će doskora sa perzijskom vladom stupiti u svezu radi uređenja potankosti. — Članak XI.: Svaka ugovarajuća stranka dobiva po jedan primjerak ovog utanačenja u njemačkom i ruskom jeziku, koji je potpisan po opunomoćenim zastupnicima.

Hertling protiv Lloyd George-u.

Berlin, 17. (D. u.) Državni je kancelar grof Hertling razgovarao s ravnateljem Wolffvog ureda, te je pokazao na psovanje na Nijemce u zadnjem govoru Lloyd George-a i izjavio: Mi ne okolišamo da sudjelujemo kod obnove nadimka „homerski junak“. Moderni se ratovi ne dobivaju psovkama, moguće se produljuju, jer to je prema izjavama engleskog ministra-predsjednika jasno: Za nas je isključeno pregovaranje s ljudima takovoga mišljenja. Državni je kancelar dalje naglasio, da je govor Lloyd George-a odlučno pokazao, da engleska vlada pod vodstvom Lloyd George-a nije pristupačna misli o pravednome miru putem sporazumljenja. Kao dugogodišnji političar i historički istraživač mogu izjaviti, da je njemačka savjest čista. Mi nismo bili oni, koji su uprizorili sarajevsko ubojstvo. Proces je Suhomlinov iznio s posve mašnjom jasnoćom na vidjelo, da je uzrokom svjetovnog rata bila zapovjed za sveopću mobilizaciju, koja je bila caru od besvijesnih savjetnika narinuta, i koja nas je prisilila na boj na dvjema frontama. Grof je Hertling na koncu pripomenuo, da je govor Lloyd George-a zapravo odgovor engleskog kabineta na papinu notu, te je dodao, da je put Nijemaca na zapadu jasan.

* Engleska brodogradnja i rat sa podmornicama. Kako javlja Reuter iz Londona, pripočeo je u engleskoj donjoj kući Eric Geddes o izvanrednom napretku i razvitku brodogradnje ove podatke: Proizvod se je brodova i popravak istih u suhim dokovima od mjeseca lipnja 1917. ovamo povećao za 48 postotaka, dok je popravak brodova, koji se nalaze u vodi, narasao za 45 postotaka. Godine 1913, koja je bila rekordna godina za gradnju trgovačkih i ratnih brodova, sagradjeno je bilo 2.282.000 tisuće tona brodovnog prostora, od toga 262.000 tona za ratnu mornaricu. Bude li se i u prosincu sagradilo isto toliko, koliko u studenju, to će brodogradnja u godini 1917. dostići rekordni broj god. 1913. Danas se grade brodovi sa većim prostorom negoli godine 1913, a taj prostor kanimo još i povećati. Pomna organizacija doznajuće svakom brodogradilištu prikladan posao, i mi smo se nadali, da ćemo povećanje provesti postojećim gradilištima. Pošto ali ova nijesu bila dostatna, podijeljeno bje privatnim brodogradilištima pravo, da grade do 45 postotaka brodova. U velikoj smo mjeri poduzeli pokuse sa brodovima iz cementa sa sadržajem od 1000 tona, i sa čamcima za vučenje, ali ne

sa većim vozilima; no ako uporabimo sva svoja sredstva, da gradimo trgovačke brodove, a da istovremeno ne razvijemo svojih bojnih sredstava protiv ratu sa podmornicama, izaslali bismo svoje brodove, da ih dademo torpedovati po sve jačoj sili neprijateljskih podmornica. Na Severnu su sagradjena sad tri nova brodogradilišta za gradnju zastavnih brodova prema boljemu sustavu negoli dosad, te postoji nada, da će se prvi takav brod početi graditi početkom naredne godine. Sad se grade 34 broda, a kod gradnje će trgovačkih brodova raditi ratni zarobljenici. Trošak se tih novih brodova računa na 3,887.000 funti šterlg. Potražba je za trgovačkim brodovima sad veća nego ikad prije. Ugrožavanje je sa strane podmornica sad prestalo, ali nijesmo još nadvladali podmornice. Naša novogradnja brodova ne izjednačuje još naših gubitaka, no iz pojedinih sedneđšnjih statistika o gubicima ne smije stvariti još nikakav zaključak. Padanje je gubitaka koli naših, toli naših saveznika, udovoljivo, a isto je tako udovoljiv i porast naše brodogradnje. Geddes ne sumnja o tom, da će odnošaji bivati sveboljima, bude li se zemlja držala što veće štedljivosti i poduzela sve, da porazi podmornice. Tad se i ne boji konačnog rezultata. Geddes je izjavio, da prešno treba muževa i žena za brodogradnju.

* Raspust španjolske komore. „Journal“ javlja iz Madrida: Kralj je Alfons odlučio na savjet ministarskog vijeća, da se cortes raspusti.

* Novi zapovjednik maćedonske fronte. „Secolo“ javlja prema Atenskom listu „Patrio“, da je na mjesto generala Sarralla bio imenovan vrhovnim zapovjednikom u Maćedoniji general Gourscarl.

Političke vijesti.

K razgovoru sa Hildenburgom.

A. pl. Wrangel objavjuje u „Zürcher Zeitung“ sljedeće otvoreno pismo na nekog svog njemačkog prijatelja: Pitate me, što ja velim k napitnicama njemačkih vojskovođa? — Evo, sada su me ove privede do nazora, protiv kojega sam se do sada borio, da se naime rat mora nastaviti sve dotle, dok ne bude pruski militarizam pobijedjen. Zaista imaju Clemenceau, Lloyd George i Wilson pravo, kada tvrde, da se sve dotle nemože sa Njemačkom uspostaviti nikakvog pravnog odnošaja, dok tamo određuju politički pravac muževi, koji ne priznavaju nikakve druge pravne osnove do sile. General pl. Ludendorff saopćuje preko Goldmana svijetu, da se ovaj rat ne će svršiti „remis“. Partija je na šahu „remis“, ako oba igrača uvide, da ne može nijedan iznijeti potpunu pobjedu. U ratu se to zove mir sporazuma, kakav je bio god. 1866. sklopljen od velikog državnika protiv volje šutljivog, pobjedonosnog vojskovođe na sreću obiju stranaka. Narodna zastupstva, za politiku odgovorni zastupnici i vojskovođe središnjih država na svečani su način ponovno izjavili, da žele sklopiti mir, čim neprijatelji uvide, da Njemačka i njezini saveznici nemogu biti pobijedjeni niti silom oružja, niti oskudicom mirnog pućanstva. Državni je kancelar pl. Kühlmann opeta izjavio, da su za politiku odgovorna mjesta posve sporazumna sa vojnim vodstvom. Dan kasnije ruši general pl. Ludendorff, sekundiran od Hindenburga, čitavu papirnatu kuću teško izvještenog sporazuma medju vladom i narodnim zastupstvom, medju pruskim vojnim vodstvom i saveznicima! Kako moraju biti vesela gospoda Clemenceau, Lloyd George i Wilson radi ove samosvjesne geste pruskog generala! Došla im je pomoć baš u kritičnom momentu, kada je nesklad medju alicjircima bio najoštriji, kada je Clemenceauova brutaliteta udarala u lice socijaliste, kada su historičko Lansdownovo pismo i odziv, što ga je isto našlo, dokazali, da su u Engleskoj, osim maćenog broja osvjedočenih pacifista, započeli i širi, uplivni politički krugovi uvidjati, da se partija mora svršiti „remis“. Čim ovakav nazor počimlje preuzimati maha, postignut je od vlada središnjih vlasti sakriveni cilj, može da bude stvoren međunarodni pravni odnošaj na temelju izmjeničnih utanačenja! I to bi bio trajan mir, konačno ukinuće svakog militarizma i marinizma, svake svjetske hegemonije na kopnu i na moru! Za tim čeznu narodi, to zaključuju vlade! — ali Hindenburg i Ludendorff hoće drukčije! Tko će odlučiti? O tome odvisi sudbina svijeta!

Španjolska pred revolucijom?

Već dugo godina koleba Španjolska između dva ekstrema: anarhije i nazadnjačkog konzerativizma, i uzalud traži put, koji bi je doveo do unutarnjeg mira i reda. Vlada je uvijek potlačivala svaki slobodniji pokret, a time baš podupirala anarhističku stranku, i na taj su način, španjolski

atentati postali historičkima. Dne 9. svibnja 1904. kad je kralj odlazio sa radničke izložbe, prasnula je bomba, te je poranila više osoba. Nekoliko dana kasnije anarhist je Artal navali na ministra-predsjednika Mauru. Godine 1905. putovao je 19-godišnji Alfons XIII. po Francuskoj, Njemačkoj i Engleskoj, te pri tom bio napadnut bombama dne 3. lipnja u Parizu od dvaju španjolskih anarhista, ali je i tu izbjegao bez ozljede. Godine 1906. slavio je mladi kralj svadbu s Anom Battenberškom, i tu su opet kod svadbene povorke izveli španjolski anarhisti atentat bombama, gdje je mladi par samo slučajno izbjegao smrti. Tako je bilo u mirno doba. Sad u ratu došlo je opet novih sporova i nesporazumaka. Španjolski se je narod, reč bi, razdijelio u dva razreda. Jedna je strana htjela da se stupi u rat uz bok četvornog sporazuma, druga pak strana hoće mir, te je naklonjena centralnim vlastima. Ta razdioba uhvatila je korijena i u dvorskim krugovima, kako o tom svjedoče vijesti, koje su prodrle u javnost. Kralj je sam naklonjen Njemačkoj i Austro-Ugarskoj — o njemu je međutim bilo rečeno sa visokih mjesta, da je najčistiji neutralac — njegova pak žena naklonjena je opet Francuskoj. Kraljeva majka je označena kao velika znamenita pristalica njemačke politike, a slično i ostale osobe na madridskom dvoru. Osim toga vladaju u Španjolskoj i drugi smjerovi. Jedan je od tih, koji doduše simpatizira s četvornim sporazumom, ali nastoji, da Englezi još za vrijeme rata isprazne Španjolsku Oibračta. Drugi smjer je opet onaj, koji ide za tim, da Španjolska čim ostrije nastupi protiv daljnega ratovanja, te da tako svrši europsku tragediju. Ne smije se dalje zaboraviti ni na to, da su se u susjednoj Portugalskoj zadnjih godina odigrali krvavi prevrati, koji nijesu ostali bez jakog upliva na španjolski puk. Sad najednom dolazi vijest iz Pariza, da se u Španjolskoj situacija silno zamršuje, te da će doskora doći do novih bojeva između dinastičkih i protudinastičkih stranaka. To dakle znači, da se pripravlja revolucija proti kralju i po svoj prilici za — ustanovljenje republike. Kao preteča ove revolucije sigurno je drugi važni događaj. Vlada naime nije htjela imenovati — kako je to bilo nezinat pravom — načelnike većih gradova — gradovi su dakle izabrali svoje načelnike sami! U Barceloni bio je clapač izabran poznati revolucionarac Rocha, što je izazvalo nzbunu u cijeloj Španjolskoj. Barcelona glavni grad Katalonije imade po milijuna stanovništva, te je najvažniji trgovački i obrtni španjolski grad, o kojem se po cijelome svijetu znade ponajviše za to, jer je bio od uvijek ognjištem revolucionarnih stranaka i pokreta. Sad imaju tamo kao načelnika najvećeg značenja revolucionarac — čiji program jest — ustanak! O prevratu, koji ima da u Španjolskoj nastane, puno se govori, jer se misli, da može imati i nekakav upliv na — produženje rata. Njemački listovi pripočuju, da četvorni sporazum radi u Madridu grozničavo. („Venkov“.)

Austrijsko financije.

Er. Müller piše u „Österreichisch-Ungarische Finanz-Presse“ članak, gdje se vidi: Najranjivija točka Austro-Ugarske je bez sumnje vrlo ozbiljni financijski položaj, koji mora bezuvjetno svršiti sa propašću, ako rat potraje još godinu dana. Ugarski je ministar-predsjednik izjavio u jednoj sjednici ugarskog parlamenta, da bankovni tečaj austro-ugarske banke iznosi 15.5 milijardi kruna. Ovaj je broj vrijedio do rujna. Danas možemo računati s iznosom od 17 milijardi. Ova cirkulacija nota stoji prema 350 do 400 milijuna kovanoga novca. Kraj te brojke nije se nimalo čuditi, što kruna označuje danas u inozemstvu 38 franaka. Ovaj je kurz pak još veći od unutarnje vrijednosti, pa će stoga u buduću još opadati. U monarkiji pače vrijedi kruna još manje, te se ovdje već govori o „papirnoj disenteriji“. Kao što uvijek tako i danas razbijaju državni i prosti građani glavu, kako bi riješili povoljno ovaj problem. Müller veli: „Ili će država bankrotirati i sve posljedice toga na se preuzeti ili će sav narodni imetak prijeći u ruke države, da joj bude moguće ispuniti svoje obveze“. U službenim se krugovima pomišlja na dosta neobičan projekt. Uzevši na pamet, da će Austrija, ako hoće iza rata gospodarski opet oživjeti, biti prisiljena, da u inozemstvu digne zajam od 15 do 30 milijardi kruna, sada se proučavaju oni uvjeti, pod kojima bi mogla dobiti ovaj predujam. Jer nije sigurno, da li će monarkija moći od Njemačke dobiti toliko novca. U tom bi se slučaju morala obratiti na antantu. U Beču pak dobro razumiju, da se ova potpora ne će od antante dobiti ne napustivši neovisnosti zemlje. Radje bi se već sutra primili uvjeti, što bi ih antanta stavila, da se Austro-Ugarska izvuče iz strahovitoga polo-

žaja, u komu se sada nalazi. I to službeni krugovi znadu vrlo dobro, da se moraju dati materijalne garancije, pa već predlažu, neka se podanici prisile, da odstupe državi desetinu svoga imutka. Pisac se dalje bavi izvodima neprijateljske štampe o našim financijama. Ta nam je štampa već puno škodila, a još će više škoditi, ne bude li austro-ugarska banka objelodanjivala svojih redovitih iskaza kao i prije. Naša bi štutnja bila pogubnija od pisanja pomenute štampe. („Novine“.)

Domaće vijesti.

† Preč. kanonik Dinko Pindulić. Jučer smo otpremili k vječnome počinku smrtne ostanke prečasnoga gosp. kanonika Dinka Pindulića. Pokojnika je došao da otprati na zadnjem njegovom zemaljskom putu poglaviti gospodin kotarski poglavar i vladin povjerenik barun Hohenbruck, činovništvo kotarskog poglavarstva kao što i financijskog ureda, dr. Zuccon i ostala plemenita gospoda. Rodjen u Omišlju g. 1856. od seljačkih roditelja, bio je odredjen odmah zarana za školu radi lijepog ponašanja i nadarenosti. Svršio je gimnaziju i bogosloviju dobrim uspjehom te je pristupio prvoj svetoj misi kao 24-godišnji mladić 1880. Prečasnai pokojnik bio je uvijek vrlo narodnjakom, te se bavio, koliko je nužda bila, politikom, a da nije ipak radi nje zanemario ostalih svojih dužnosti. Kao svećenik bio je na svojem mjestu. Propovijedao je iz srca i brano. Njegov je ured poznat radi toga svim svećenicima na okolo. Najvolio je crkvu i kuću, ali nije nikada zanemario ni javnih prilika, osobito kada je potreba nalagala da istupi iz svoje odlične rezerviranosti. I sama vlada priznala je njegovu zaslugu, te ga je odlikovala rjetkim odlikovanjem srebrnog krsta drugog reda za civilne zasluge. — Pokoj mu vječni!

Gradska aprovizacija saopćuje: Da se dođe u susret potrebama pučanstva, kao što i obzirom na bližajuće se blagdane, započet će aprovizacijska komisija danas u utorak u 2 sata popodne s prodajom ove robe: U svojoj prodavaonici na Viškom trgu po 20 dg svježa masla uz cijenu od 16.— K po kg. (Odrezak V) i pol kilograma zimskog ječma po iskaznici (odrezak VI), cijena K 1.12; u prodavaonici tržnice i u stražnjim prostorijama prodavaonice na Viškom trgu i 1 vina po iskaznici (odrezak VII) cijena K 4.80; osim toga izdavat će se na zakročenja kompetentnih oblasti druga količina brašna za mjesec prosinac i to: 2 kg po iskaznici (poljodjelci već povukli) te 4 kg po izkasnici za one, koji rade težak posao.

Prodaja ribe. U slučaju, da prisprije riba prodati će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici žljeznih karata počevši od broja 4381—5280. Oni, koji nisu primili jučer ribu, mogu dobiti danas sa ovim istim brojem.

Pjeemu „Jugoslavenima“, od našeg mornara, koju smo mi saopćili u našem listu dne 13. o. m. prenijele su zagrebačke „Male Novine“ u cijelosti. Pred cijelim eto, jugoslavenskim svijetom odjeknula je slobodna riječ našeg jugoslavenskog mornara. Taj priprosti, neuki mornar, a s njime i hiljade drugih nijesu pokazali svijetu samo riječima, nego i činom, da osjećaju, kako zora puca novoj dobi, kako osjećaju da je došlo doba našem preporodu.

Služba božja za pravoslavne. U srijedu, dne 19. o. m. prije spodne u 8 sati bitće služba božja u pravoslavnoj crkvi sv. o. Nikolaja u Puli.

Milodari za hrvatske škole u Puli. Prigodom „Božićnice“ položeni su preko naše uprave za naše hrvatske škole u Puli slijedeći doprinosi: Na vjenčanom piru dražesne gospodjice Pavice Vodanović sa gosp. Milošem Andrijaševićem, sakupljeno je po gosp. Šimi Vodanović K 165.—. Evala kićenim svatovima! — U počast uspomene blagopokojnog kanonika i župnika, preč. gosp. Dinka Pindulića, položeni su za hrvatske škole u Puli, odnosno za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ slijedeći doprinosi: Općina Barban K 100.—; Nećaci blagopokojnog K 100.—; veleč. gosp. Franjo Livić, župnik u Filipane K 50.—; veleč. župeupravitelj Josip Polonijo iz Pornjane K 20.—; gosp. Mirković, načelnik iz Barbana K 20.—; gosp. Čubranić, tajnik iz Barbana K 20.—. — Sakupio gosp. Zvonimir Gjurin, brijač, medju svojim mušterijama K 119.—. — Sakupljeno po gosp. Nikoli Dekaniću, medju jugoslavenskom momčadi na Njeg. Vel. brodu „Viribus Unitis“ K 846.18 (prije K 1153.82, ukupno K 2000.—). — Sakupljeno po gg. Milanu Santini i

Dragutinu Radoševiću medju jugoslavenskom momčadi na Njeg. Vel. brodu „Erzh. Franz Ferdinand“ K 746.92. — Sakupljeno po gosp. Arnoldu Alfireviću, medju jugoslavenskom momčadi na Njeg. Vel. parobrodu „XIV“ K 113.—. — Sakupljeno po gosp. Jakobu Malig, medju našim radnicima kod radionice parnog mlata u c. i kr. arsenalu K 100.— (Imena plemenitih darovatelja, donijet ćemo naknadno.) Sakupio gosp. Josip Medić, medju našim momcima na bojnopolju K 100.—. — Istarska Posujilnica u Puli, polaže K 100.—. — Gosp. prof. Bekar K 20.—. — Gosp. Hekič, za učinjenu jednu radnju sa strane uprave našeg lista, polaže K 5.—. Ukupno K 2553.10; zadnji iskaz K 27.010.50; sveukupno K 29.563.60. Živjeli plemeniti darovatelji! Samo odvažno naprijed u svakoj prigodi i na svakom mjestu za našu šretnu budućnost!

Provala u stan. Neka gospodja Anna Schwarzer stanuje u Via Licinia br. 10, nemilo se prekinuo iznenadila, kad je došla kući. Ormari bili su otvoreni, sve stvari porazbacane, stolice u neredu, da se moglo na prvi pogled prosuditi, e je nepoznati gost posjetio stan, i gospodja je odmah opazila, da joj je iz pretinca nestalo zlatne narukvice, srebrnog prsnog naklita i srebrnog lanca. Policija pomno nastoji ući u trag provalniku.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Prelom talijanske fronte

Koja od triju?

Vesela igra u 2 čina.

Početak: 2.30, 3.40, 4.50, 6 i 7.10 s. pop.

Neprekidne predstave.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.

Knjižara papirnica i knjigovežnica

Ivan Novak

Pazin, (Istra)

Preporučuje prigodom božićnih blagdana i nove godine, svoju bogatu zalihu svakovrsnih razglednica.

Dalje preporuča svoju zalihu kolendara, i to: „Danteu, malu i veliku pratiku, Kolendar Srca Isusova, Veliki zabavni kolendar, „Vojnički kolendar“ kao i dnevne, tjedne i džepne kolendare za god. 1918.

Naručbe se opravljaju brzo i točno.

„Hrvatski List“ može se kupiti u našoj podružnici, ulica Franz Ferdinanda 3, naproti „Custozi“ već od 6 sati jutro dalje.

Hrvati, Hrvatice!

Sjetite se naše požrtvovne „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

Zahvala

Za mnoge iskrene iskaze saučesća primljene prigodom smrti našega nezaboravnog brata, odnosno strica prečasnoga gospodina

Dinka Pindulića

arcipresbitera, kanonika i župnika u Barbanu,

izričemo ovime najsrdačniju zahvalu.

Posebice zahvaljujemo veleučenom gosp. dr. Karabaiću, koji je nastojao da produži časove života i ublaži boli milome pokojniku. Tako isto hvala časnoj sestri Apoloniji, koja ga je u bolesti brižno njegovala i tješila i u svemu mu pri ruci bila. Osobito pak hvala kotarskom glavaru poglavitom gospodinu barunu Hohenbruck i ostalim činovnicima, koji su zastupali c. k. kotarsko poglavarstvo. Isto tako hvala glavaru općine Barban, i na čelu joj gosp. općinskom načelniku Ivanu Mirkoviću, prečasnom gospodinu prepoštu Wiesingeru i kleru, gosp. dr. Zucconu, gosp. dr. Vadneru, školskom nadzorniku gosp. Barbaliću, gosp. prof. Bekaru, financijskom komesaru gosp. Potočniku i svim onim, koji su bilo na koji način — a koje nijesmo ovdje naveli — iskazali zadnju počast i dopratili blagopokojnog do zadnjeg počivališta.

Hvala, svima hvala i od Boga plata!

PULA, dne 18. prosinca 1917.

Ucviljena braća i nećaci.

MALI OGLASNIK.

Bijelo istarsko vino, iz poznate okolice u prodaju u veletrgovini vlna G. Guzz i Albrechtova ulica 6.

Sobu s pokućtvom tražim u ulici Slatina ili u blizini. Ponude na upravi ovog lista.

Prima se odmah gospodjica kao prodavačica u tražiti duhana. Plaću 100 K mjesečno. Naslov kod uprave ovog lista.

Tri ključa Wertelma izgubljeni su. Tko ih je našao, neka ih odade kod naše uprave.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admirantata broj 351 od 17. prosinca 1917.

Posadno nadzorstvo nadpor. Seidl.
Lječničko nadzorstvo na N V b. „Bellona“; mor.-štop. lječnik dr. Prandstetter.
Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici; litijski lječnik dr. Teichmann.

Podupirajte Družbu!

Austrijanci!

Sjećajte se svojih pohjedonosnih armada u Italiji! Ne puštajte ih na cjedilu!

Potpisujte VII. ratni zajam!

Mornar i utisak na Oceanu.

(Konac.)

Nikad nijedno ljudsko društvo nije dalo svijetu toliko odličnih ljudi u svojstvu srca i pameti; jer možda nikad pjesma života nije igrala tako lijepo i tako jako, sa višom i vedrijom uzornosti, koliko među istim pomorcima.

Vremena su se promijenila i usljed toga i brodski život poprimio je drugi oblik. Kolika razlika u onom životu pomorca, bilo na ratnim ladjama, bilo na trgovačkom! Je li n. pr. moguće usporediti život jednoga, koji je na podmorici, torpednom čamcu ili na velikom brodu?

Na modernim ratnim ladjama, klasični stari stražar u košu, učitelj u upravljanju sa jedrima, jedrač itd., nemaju prava, da opstojе. Željezo i ocjel zamjenjuje drvo u svakom dijelu broda, i uvijek se još nadje, da ga je još mnogo upotrebljeno. Učitelj u upravljanju sa jedrima nema više šta da radi, a jedrač je spao, da šije i krpi šatore.

Kakvu nam sliku predstavlja gigantski preko-oceanski parobrod, koji prepriječi ocean sa brzinom i točnošću jednog vlaka, po 25 milja na sat. U pozlaćenim i rasvijetljenim salonima, gospodje se kupe svečano odjevene i gospođa u društvenim odjelima; nježna glazba svira i nuka na ples. Samo neki laki trzaji električnih svjetiljaka, sjećna na kretanje stroja. Kroz prozore se vidi bijela pjena valova, nemogući naškoditi kolosu, koji ih nadvladava.

Magla, tama, oluje, ne umanjuju brzinu morskog kolosa. Stražari na prednjem dijelu broda paze horizontom, a časnik na zapovjednom mostu upravlja brodom. Na njega je sada oslonjena odgovornost i sigurnost tihkih života, bogatstvo tereta i, pošte, što ide s jednog kontinenta u drugi. Zapovjednik će doći u salonima prijazno sa posnjehom, pak i ako ima mnogo misli i odgovornosti. Njegov je govor i pogled uvijek optimistički, sve ide dobro; nikad putovanje nije bilo brže i sretnije od ovog puta, on govori.

Na ovom putu, brzi preko-oceanski parobrod, susretne se sa iseljeničkim. Kakva razlika među ova dva parobroda?

Po danu paluba je puna iseljenika, koji se opajaju svježim morskim zrakom. Djeca kriču i igraju se među sobom. Zene sjede u grupama, mnoge sa djetetom pri prsima. Ljudi puše, razgovaraju se i pjevaju. Stari gledaju naoko i čude se, da se nalaze tu. Rek'o bi se, da je onaj narod veselo. Doista jest, ali je jedno zadovoljstvo, koje ne dolazi od srca, to je veselje spojašno, ono s kojim se hoće zaboraviti na ono, što za sobom ostavlja.

Jadan narod! Privlačiva ga u daleki svijet velika nada, poduprta s jakom voljom za radom. Ide u susret dragovoljno svojoj sudbini. A li rodna gruda, uvijek mu je prisutna njegovim mislima. Koliki će ju opet vidjeti?

Smrkava se i oni silaze u nutrinju broda. Zenske u svojim prostorima sa djecom, muški u svojim. Izmijenjuju si čestitanja i pozdrave; još malo čuje se žamoriti i pjevati, a onda sve mirno.

Brod mirno putuje. U spavaćim prostorima iseljenici leže mirno. Gotovo svi spavaju i sanjaju o sretnoj budućnosti, koja ih čeka, sanjaju o prošlosti mučnoj ali ipak dragoj. Po koja neopažena suza spusti se na justuk; kakav tečak, kakav uzdah čuje se tu i tamo. Električne svjetiljke daju blago svijetlo, a odušnici promjenjuju pokvareni zrak; spavalište je mirno.

Parobrod sijeće u toliko valove i brza put dalekog kontinenta — Amerike — gdje je jedan nepoznat bog čeka oni ljudski teret, siromašan i nesretan starog svijeta, a koji također želi, da postane nov.

Prodje spori teretni parobrod. On je tako utopljen, toliko je kreat, da more i ako je malo uzburkano, lomi se o palubi. Nakrcao se je toliko teretom, koliko može da nosi, a bez da se je ogrriješio o propisima ili načelima sigurnosti.

Kakva velika jedrenjača, majestetično se gibala pod pritiskom vjetra i krči se put luci; uz obale jedra na sve strane, to su obalni brodovi, mravi mora, a tu i tamo pojavlja se na horizontu crni dim — daleki parobrod.

Koje će pero ikada moći opisati promjene broderskog života i njegove različite promjene?

Ljudska volja ugiba stvari i elemente u svako doba na moru i uvijek iz ove uspješne borbe izadje čovjek jači i pohjedonosniji.

Kpt. Milan Kosović.